Erityisasiantuntija Riikka Knaapi

25.10.2018

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston
asiantuntijakuuleminen 26.10.2018

Arvio satovahingoista

Vuoden 2018 viljasato on Luonnonvarakeskuksen (Luke) arvion mukaan 2,7 miljardia kiloa. Määrä on toteutuessaan pienin sitten 1987 katovuoden. Heinäkuun satoarviosta näkymät ovat edelleen heikentyneet.

Satoarvion mukaan pienin ohrasato 30 vuoteen vetää alas koko viljasadon. Ohrasato on neljänneksen pienempi kuin kymmenen vuoden keskiarvo. Ohran osuus Suomen viljasadosta on lähes puolet eli 1,2 miljardia kiloa, joten sen merkitys on suuri koko viljasatoa laskettaessa. Myös muiden viljojen satonäkymät ovat heikot. Vehnästä on tulossa pienin sato lähes 20 vuoteen, kaurasta pienin kahdeksaan vuoteen ja rukiista pienin viiteen vuoteen.

Kotimaassa viljasadosta käytetään vuosittain maatiloilla rehuksi sekä teollisuudessa ruuaksi, rehuksi ja muihin teollisiin valmisteisiin noin kolme miljardia kiloa. Laskennallisesti vain kaurasato riittää kotimaiseen käyttöön. Kauran osalta jäänee viime vuosina totuttu noin 300 miljoonan kilon vienti toteutumatta.

Muiden viljojen riittävyyden ratkaisee muun muassa edellisvuoden sadosta jääneet varastot. Niukka sato voi johtaa myös radikaalimpiin vähennystoimiin kotieläintiloilla, joilla rehuvajetta ei pystytä korvaamaan ostorehuilla.

Luken satoarvio vuodelle 2018 elokuun 27. päivänä:

- Viljasadosta tulossa pienin yli 30 vuoteen yhteensä 2,7 miljardia kiloa (-21 %, verrattuna viime vuoteen)
- Ohra 1 223 miljoonaa kiloa (-16 %)
- Kaura 869 miljoonaa kiloa (-14 %)
- Vehnä 528 miljoonaa kiloa (-34 %)
- Ruis 49 miljoonaa kiloa (-57 %)
- Rypsi ja rapsi yhteensä 80 miljoonaa kiloa (-12 %)
- Peruna 503 miljoonaa kiloa (-18 %)
- Sokerijuurikas 349 miljoonaa kiloa (-19 %)
- Herne 17 miljoonaa kiloa (+89 %)
- Härkäpapu 36 miljoonaa kiloa (+7 %)

Luken satotilaston satoarviot perustuvat paikallisten ProAgria Keskusten asiantuntijoiden omilta alueiltaan antamiin arvioihin. Seuraava, maatiloilta saataviin tietoihin perustuva, satotilasto julkaistaan 22.11.2018. Satotilasto laajenee ja tarkentuu käsittämään alueittaisia satotietoja. Lopullisena vuoden 2018 satotilasto valmistuu vuoden 2019 alkupuolella.

Analyysitalo Strategie Grains:n mukaan (EU Grain Report, October 2018) Mustanmeren alueen vehnän hinnan ennustetaan nousevan vuoden loppua kohden. Sen odotetaan pönkittävän myös EU:n vehnän hintaa. Hintoja tukee myös EU:n tiukka tarjontatilanne. Vehnän tuotanto laski Euroopassa viime vuodesta lähes 15 milj. tonnilla 127 milj. tonniin. Vehnäsadon laatu on hyvä lähes kaikkialla Euroopassa, joskin Kaakkois-Euroopassa loppukesän sateet heikensivät laatua. Ohran tuotanto puolestaan laski 2 milj. tonnilla 56,5 milj. tonniin.

Viljojen rehukäytön odotetaan laskevan EU:ssa viime kaudesta 8 milj. tonnilla 163 milj. tonniin. Pudotus voi tulla vielä jyrkemmäksi, jos teurastettavien eläinten määrä osoittautuu odotettua korkeammaksi niissä maissa, joissa kuivuus aiheutti eniten tuhoa. Rehupula kasvattaa rehuseosten käyttöä.

Suomessa kolmas säilörehusato oli odotettua parempi, ja todennäköisesti nautojen teurasruuhkalta vältytään.

EU:n sisäisten vientien ennakoidaan laskevan niin vehnän kuin ohran osalta, vaikka viljaa virtaakin EU:n eteläisistä valtioista Saksaan. Myös EU:sta maailmanmarkkinoille suuntautuva vienti jää viime kauden lukemista, vaikka ennustetta on nostettu viime kuusta. Venäjä on vienyt vehnää etupainotteisesti, joten hiljalleen alkaa olla enemmän kysyntää myös kilpailijamaiden tarjonnalle.

Suomessa viljan hinta on noussut viime vuodesta viljalajista riippuen vehnän noin 30 prosentista rehuohran 50 prosenttiin. Hinnan nousu ei kuitenkaan kompensoi satotason laskua kuin osittain. Esimerkiksi vehnän kokonaissadon arvioitu alenema vaatisi noin 50 prosentin hinnan nousun. Viikolla 40/41 leipävehnän hintanoteeraus Suomessa oli noin 35 prosenttia ja rehuvehnän hinta noin 44 prosenttia viime vuotista korkeampi. Korkea rehuviljan hinta nostaa ostorehun hintaa ja jää sitä käyttävien kotieläintilojen kustannukseksi.